

Zasady etyki publikacji naukowych „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji”

1. Postanowienia ogólne

Działalność wydawnicza kwartalnika „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” prowadzona jest zgodnie z zasadami rzetelności naukowej, dobrymi praktykami publikacyjnymi oraz rekomendacjami Committee on Publication Ethics (COPE).

Celem niniejszych zasad jest zapewnienie przejrzystego, uczciwego i bezstronnego procesu publikacyjnego, ochrona integralności badań naukowych oraz zagwarantowanie wysokiej jakości publikowanych prac.

Zasady obowiązują wszystkie osoby uczestniczące w procesie wydawniczym:

- autorów;
- recenzentów;
- redaktorów;
- członków zespołu redakcyjnego;
- wydawcę.

Wszyscy uczestnicy procesu publikacyjnego są zobowiązani do przestrzegania zasad uczciwości naukowej, ochrony praw autorskich, poufności oraz odpowiedzialności za podejmowane działania.

Redakcja nie akceptuje żadnych form nierzetelności naukowej, w szczególności:

- plagiatu;
- autoplagiatu;
- fabrykowania lub fałszowania danych;
- manipulowania wynikami badań;
- nieuprawnionego przypisywania autorstwa (guest authorship);
- pomijania osób, które wniosły istotny wkład w powstanie publikacji (ghostwriting);
- manipulacji cytowaniami;
- naruszenia zasad poufności procesu recenzji;
- nieujawnionego wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji w sposób mogący wpływać na rzetelność publikacji.

2. Obowiązki redakcji i redaktorów

Redakcja odpowiada za zapewnienie profesjonalnego, transparentnego i zgodnego z zasadami etyki procesu wydawniczego.

Decyzje dotyczące przyjęcia, odrzucenia lub skierowania artykułu do dalszego procesu publikacyjnego podejmowane są przez redaktora naczelnego na podstawie:

- wartości naukowej pracy;
- oryginalności przedstawionych wyników;
- znaczenia dla rozwoju dyscypliny;
- zgodności z profilem czasopisma;
- opinii niezależnych recenzentów.

Redakcja zapewnia, że wszystkie zgłoszone manuskrypty są oceniane wyłącznie według kryteriów naukowych. Decyzje redakcyjne nie mogą być uzależnione od takich czynników jak:

- płeć;
- wiek;
- narodowość;

- pochodzenie etniczne;
- religia;
- orientacja seksualna;
- poglądy polityczne;
- status społeczny;
- afiliacja autora.

Redaktorzy zobowiązani są do zachowania poufności wszystkich materiałów otrzymanych w procesie wydawniczym. Informacje dotyczące zgłoszonych manuskryptów mogą być przekazywane wyłącznie osobom bezpośrednio zaangażowanym w proces publikacji, w szczególności:

- autorom;
- recenzentom;
- członkom zespołu redakcyjnego;
- konsultantom językowym;
- wydawcy.

Redakcja wymaga ujawniania potencjalnych konfliktów interesów przez autorów, recenzentów oraz osoby zaangażowane w proces decyzyjny. W przypadku ujawnienia konfliktu interesów po publikacji artykułu redakcja podejmuje odpowiednie działania, takie jak:

- publikacja korekty lub sprostowania;
- zamieszczenie informacji wyjaśniającej;
- wycofanie publikacji, jeżeli jest to uzasadnione.

Redakcja podejmuje działania zapobiegające praktykom ghostwritingu i guest authorship. Autorzy są zobowiązani do przedstawienia informacji dotyczących wkładu poszczególnych osób w przygotowanie publikacji.

Redakcja przestrzega praw autorskich oraz dba o ochronę praw twórców, w tym prawa do autorstwa i właściwego oznaczenia wkładu naukowego.

3. Obowiązki autorów

Autorzy zgłaszają do publikacji wyłącznie oryginalne prace naukowe, które nie naruszają praw osób trzecich.

Autorzy zobowiązani są do:

- przedstawienia prawdziwych i możliwych do zweryfikowania wyników badań;
- rzetelnego opisanie metod badawczych;
- obiektywnej interpretacji wyników;
- właściwego wskazania wszystkich wykorzystanych źródeł;
- przestrzegania zasad prawidłowego cytowania.

Wszelkie wykorzystane informacje, wyniki, idee lub fragmenty publikacji innych autorów muszą zostać odpowiednio oznaczone i ujęte w bibliografii.

Niedopuszczalne jest:

- fabrykowanie danych;
- fałszowanie wyników;
- selektywne przedstawianie danych w celu potwierdzenia założonej hipotezy;
- przypisywanie sobie autorstwa cudzych osiągnięć.

Autorzy ponoszą odpowiedzialność za treść publikacji oraz poprawność przedstawionych danych.

W przypadku publikacji wieloautorskich autor korespondencyjny potwierdza, że:

- wszyscy wskazani autorzy rzeczywiście przyczynili się do powstania pracy;
- każdy współautor zaakceptował ostateczną wersję manuskryptu;
- kolejność autorów została ustalona zgodnie z rzeczywistym wkładem naukowym.

Autorzy są zobowiązani do ujawnienia:

- źródeł finansowania badań;
- potencjalnych konfliktów interesów;
- wymaganych zgód etycznych lub administracyjnych, jeżeli były konieczne.

Jeżeli po publikacji zostanie wykryty istotny błąd w artykule, autorzy zobowiązani są niezwłocznie poinformować redakcję i współpracować przy przygotowaniu odpowiedniej korekty, sprostowania lub wycofania publikacji.

Autorzy odpowiadają również za prawidłowe i transparentne wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji podczas przygotowania manuskryptu. Narzędzia AI nie mogą być wskazywane jako współautorzy publikacji, a odpowiedzialność za treść artykułu zawsze ponoszą autorzy.

4. Obowiązki recenzentów

Recenzenci pełnią istotną rolę w zapewnieniu jakości naukowej publikowanych prac oraz wspierają redakcję w podejmowaniu decyzji dotyczących publikacji manuskryptów.

Recenzje wykonywane są przez osoby posiadające odpowiednią wiedzę i doświadczenie naukowe w zakresie tematyki ocenianej pracy. Recenzenci powinni posiadać kompetencje umożliwiające obiektywną ocenę wartości naukowej, poprawności metodologicznej oraz znaczenia przedstawionych wyników.

Czasopismo stosuje procedurę podwójnie ślepej recenzji (double-blind peer review), co oznacza, że autorzy nie znają tożsamości recenzentów, a recenzenci nie znają tożsamości autorów ocenianych prac.

Recenzenci zobowiązani są do:

- zachowania poufności dotyczącej otrzymanego manuskryptu oraz wszystkich informacji uzyskanych w procesie recenzji;
- przygotowania opinii w ustalonym terminie;
- dokonania obiektywnej i niezależnej oceny pracy;
- formułowania uwag w sposób rzeczowy, konstruktywny i oparty na argumentach naukowych;
- unikania komentarzy odnoszących się do osoby autora, a nie do treści naukowej pracy.

Recenzenci nie mogą:

- wykorzystywać informacji zawartych w nieopublikowanym manuskrypcie dla własnych celów;
- przekazywać manuskryptu osobom trzecim;
- kopiować lub rozpowszechniać fragmentów ocenianej pracy;
- wykorzystywać treści manuskryptu w narzędziach sztucznej inteligencji.

Jeżeli recenzent uzna, że:

- posiada konflikt interesów związany z autorem, instytucją lub tematyką pracy;
- nie posiada wystarczających kompetencji do oceny manuskryptu;
- nie może przygotować recenzji w wymaganym terminie,

powinien niezwłocznie poinformować redakcję i zrezygnować z wykonania recenzji.

Recenzent powinien poinformować redakcję o zauważonych przypadkach:

- plagiatu;
- publikacji powielonych;
- nieprawidłowego cytowania;
- podejrzenia manipulacji danymi;
- innych naruszeń zasad etyki publikacyjnej.

Każda recenzja kończy się jednoznaczną rekomendacją dotyczącą dalszego postępowania z manuskrytem:

- przyjęcie do publikacji;
- przyjęcie po wprowadzeniu wskazanych poprawek;
- ponowna ocena po istotnych zmianach;
- odrzucenie pracy.

5. Procedura recenzowania

Proces recenzowania rozpoczyna się od wstępnej oceny manuskryptu przez redakcję. Na tym etapie sprawdzane są:

- zgodność pracy z profilem czasopisma;
- kompletność dokumentacji;
- podstawowe wymagania formalne;
- potencjalne problemy związane z oryginalnością tekstu.

Manuskrypty spełniające wymagania formalne kierowane są do niezależnych recenzentów posiadających odpowiednią wiedzę specjalistyczną.

Recenzenci nie powinni być związani z autorami stosunkiem zawodowym, finansowym lub osobistym mogącym wpływać na bezstronność oceny.

Decyzja redakcyjna podejmowana jest na podstawie: opinii recenzentów, oceny redakcji oraz zgodności artykułu z zakresem tematycznym czasopisma.

W przypadku rozbieżnych opinii recenzentów redakcja może skierować manuskrypt do dodatkowej oceny.

Autorzy otrzymują możliwość odniesienia się do uwag recenzentów oraz wprowadzenia wymaganych zmian w określonym terminie.

Redakcja publikuje listę osób wykonujących recenzje dla czasopisma, z zachowaniem zasad ochrony danych osobowych oraz poufności poszczególnych procesów recenzyjnych.

6. Konflikt interesów

Dla zapewnienia transparentności procesu publikacyjnego wszystkie osoby uczestniczące w procesie wydawniczym powinny ujawniać potencjalne konflikty interesów.

Konflikt interesów może wynikać między innymi z:

- zależności finansowych;
- współpracy naukowej;
- relacji zawodowych;
- powiązań osobistych;
- konkurencji naukowej.

Autorzy zobowiązani są do ujawnienia źródeł finansowania badań oraz wszelkich okoliczności mogących wpływać na interpretację wyników.

Recenzenci oraz redaktorzy powinni wyłączyć się z procesu oceny lub podejmowania decyzji, jeżeli istnieje ryzyko braku bezstronności.

Ujawnienie konfliktu interesów nie oznacza automatycznego odrzucenia publikacji, lecz umożliwia redakcji zastosowanie odpowiednich środków zapewniających obiektywność procesu.

7. Procedura antyplagiatowa i przeciwdziałanie nierzetelności naukowej

Każdy zgłoszony manuskrypt podlega kontroli pod kątem podobieństwa tekstowego przy wykorzystaniu odpowiednich narzędzi antyplagiatowych.

Analiza raportu podobieństwa prowadzona jest przez redakcję, która ocenia charakter wykrytych podobieństw.

Samo występowanie podobieństw tekstowych nie przesądza o naruszeniu zasad etyki, ponieważ mogą one wynikać między innymi z: poprawnego cytowania, stosowania standardowej terminologii naukowej lub opisu powszechnie stosowanych metod badawczych.

W przypadku wykrycia istotnych podobieństw redakcja może zwrócić się do autora o:

- wyjaśnienia;
- uzupełnienie cytowań;
- zmianę fragmentów tekstu;
- przedstawienie dodatkowej dokumentacji.

W zależności od charakteru naruszenia redakcja może kontynuować proces publikacyjny po wyjaśnieniu sprawy, skierować pracę do poprawy, odrzucić manuskrypt lub wycofać opublikowany artykuł.

8. Rzetelność cytowania i wykorzystywanie literatury

Prawidłowe cytowanie źródeł jest podstawowym elementem rzetelnej komunikacji naukowej.

Autorzy zobowiązani są do:

- wskazywania wszystkich źródeł wykorzystanych podczas przygotowania pracy;
- unikania przypisywania sobie cudzych idei lub wyników;
- stosowania aktualnej i adekwatnej literatury;
- unikania nadmiernego autocytowania.

Redakcja przeciwdziała praktykom manipulowania cytowaniami, w tym wymuszaniu nieuzasadnionych cytowań, tworzeniu sztucznych powiązań cytowań i nadmiernemu wzajemnemu cytowaniu grup publikacji.

Recenzenci i redaktorzy nie mogą wymagać od autorów dodawania cytowań wyłącznie w celu zwiększenia liczby cytowań określonych osób, czasopism lub grup badawczych.

9. Badania z udziałem ludzi

Jeżeli publikacja obejmuje badania z udziałem ludzi, autorzy są zobowiązani do przestrzegania obowiązujących standardów etycznych.

Autorzy powinni zapewnić, że:

- uzyskano wymagane zgody komisji etycznych lub właściwych instytucji;
- uczestnicy zostali poinformowani o celu i zakresie badań;
- uzyskano świadomą zgodę uczestników, jeżeli jest wymagana;
- dane umożliwiające identyfikację osób zostały odpowiednio zabezpieczone.

Szczególna ostrożność powinna być zachowana w przypadku badań obejmujących osoby lub grupy szczególnie wrażliwe.

Informacja dotycząca zgodności badań z wymaganiami etycznymi powinna zostać zamieszczona w manuskrypcie.

10. Badania z udziałem zwierząt

Jeżeli publikacja obejmuje badania z udziałem zwierząt, autorzy są zobowiązani do przestrzegania obowiązujących przepisów prawa oraz standardów etycznych dotyczących dobrostanu zwierząt.

Autorzy powinni zapewnić, że:

- badania zostały zatwierdzone przez właściwą komisję etyczną lub inny uprawniony organ, jeżeli jest to wymagane przepisami;
- badania przeprowadzono zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi i międzynarodowymi oraz zasadami dotyczącymi ochrony i dobrostanu zwierząt;
- zastosowano działania mające na celu ograniczenie liczby wykorzystywanych zwierząt oraz minimalizację ich cierpienia i stresu, zgodnie z zasadą 3R (Replacement, Reduction, Refinement), o ile ma ona zastosowanie;
- procedury badawcze zostały odpowiednio uzasadnione z naukowego i etycznego punktu widzenia.

Informacja dotycząca zgodności badań z wymaganiami etycznymi, w tym o uzyskanych zgodach oraz właściwych decyzjach komisji etycznych, powinna zostać zamieszczona w manuskrypcie.

11. Polityka wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji (AI)

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” uznaje rozwój technologii sztucznej inteligencji (AI) za istotny element współczesnej działalności naukowej, jednocześnie podkreślając konieczność jej odpowiedzialnego i transparentnego wykorzystania.

Celem niniejszej polityki jest zapewnienie, że stosowanie narzędzi AI w procesie publikacji naukowej odbywa się zgodnie z zasadami:

- rzetelności naukowej;
- przejrzystości;
- odpowiedzialności autorów;
- ochrony własności intelektualnej;
- poufności procesu wydawniczego.

Polityka AI obowiązuje autorów, recenzentów, redaktorów oraz wszystkie osoby uczestniczące w procesie przygotowania, oceny i publikacji artykułów.

11.1. Zasady wykorzystania AI przez autorów

Autorzy ponoszą pełną odpowiedzialność za treść zgłoszonego manuskryptu, niezależnie od wykorzystania narzędzi sztucznej inteligencji.

AI może być wykorzystywana wyłącznie jako narzędzie wspierające proces przygotowania publikacji, przy zachowaniu kontroli człowieka oraz obowiązku weryfikacji wszystkich wygenerowanych treści.

Dopuszczalne zastosowania AI obejmują w szczególności:

- korektę językową i stylistyczną tekstu;
- poprawę czytelności manuskryptu;
- wsparcie tłumaczenia;
- pomoc w organizacji treści;
- wspomaganie analiz obliczeniowych lub statystycznych, jeżeli sposób wykorzystania został opisany w pracy;
- przygotowanie elementów graficznych, jeżeli stanowią część metodologii badawczej i zostały odpowiednio udokumentowane.

Autorzy zobowiązani są do samodzielnej oceny poprawności treści wygenerowanych przez AI, weryfikacji wszystkich danych, informacji i cytowań, zapewnienia zgodności wykorzystania AI z prawami autorskimi i poinformowania redakcji o wykorzystaniu AI w przygotowaniu publikacji.

Informacja o wykorzystaniu AI powinna obejmować:

- nazwę narzędzia;
- wersję narzędzia, jeżeli jest dostępna;
- zakres zastosowania;
- opis wpływu AI na proces przygotowania lub realizacji badań.

Narzędzia AI nie mogą być wskazywane jako autorzy lub współautorzy publikacji. Autorstwo wymaga rzeczywistego wkładu intelektualnego oraz odpowiedzialności za treść pracy.

Niedopuszczalne jest wykorzystywanie AI do:

- generowania znacznych części manuskryptu bez istotnego udziału autora;
- tworzenia fikcyjnych danych badawczych;
- fałszowania lub modyfikowania wyników badań;
- tworzenia nieistniejących źródeł bibliograficznych;
- manipulowania obrazami, wykresami lub wynikami w sposób mogący wprowadzać czytelników w błąd.

11.2. Zasady wykorzystania AI przez recenzentów

Recenzenci zobowiązani są do zachowania pełnej poufności materiałów otrzymanych w procesie recenzji. Niedopuszczalne jest:

- przesyłanie nieopublikowanych manuskryptów do publicznych narzędzi AI;
- wprowadzanie do systemów AI danych, wyników lub informacji pochodzących z ocenianej pracy;
- wykorzystywanie AI do przygotowania merytorycznej oceny manuskryptu.

Recenzja naukowa wymaga niezależnej oceny eksperckiej i odpowiedzialności recenzenta.

Dopuszczalne jest wykorzystanie AI wyłącznie pomocniczo, np. do poprawy językowej własnej recenzji, pod warunkiem że:

- treść manuskryptu nie została przekazana do narzędzia AI;
- recenzent zachowuje pełną odpowiedzialność za przygotowaną opinię;
- redakcja zostanie poinformowana o takim wykorzystaniu.

11.3. Zasady wykorzystania AI przez redaktorów

Redaktorzy mogą korzystać z narzędzi AI wyłącznie w sposób zgodny z zasadami poufności i ochrony praw własności intelektualnej. AI nie może zastępować decyzji redakcyjnych ani oceny eksperckiej.

Niedopuszczalne jest:

- podejmowanie decyzji publikacyjnych wyłącznie na podstawie rekomendacji AI;
- przekazywanie poufnych manuskryptów do niezabezpieczonych systemów AI;
- wykorzystywanie AI do samodzielnej oceny jakości naukowej artykułu.

Odpowiedzialność za wszystkie decyzje redakcyjne pozostaje po stronie redaktorów.

12. Prawa autorskie i polityka otwartego dostępu

Czasopismo „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” działa zgodnie z zasadami otwartego dostępu (Open Access), umożliwiając szerokie rozpowszechnianie wyników badań naukowych.

Autorzy zachowują prawa autorskie do swoich publikacji oraz udzielają prawa do korzystania z artykułów zgodnie z obowiązującą licencją Creative Commons.

Publikowane artykuły mogą być kopiowane, rozpowszechniane oraz wykorzystywane w celach naukowych i edukacyjnych, pod warunkiem właściwego wskazania autorstwa oraz źródła publikacji.

Redakcja przestrzega zasad ochrony praw autorskich oraz przeciwdziała wszelkim formom nieuprawnionego wykorzystania cudzych prac.

13. Polityka dostępności

Czasopismo zapewnia równy dostęp do publikowanych treści wszystkim użytkownikom.

Redakcja podejmuje działania mające na celu zwiększenie dostępności publikacji poprzez:

- udostępnianie artykułów w formatach umożliwiającym ich szerokie wykorzystanie;
- zapewnianie dostępności strony internetowej czasopisma;
- uwzględnianie potrzeb osób korzystających z technologii wspomagających.

Autorzy są zachęceni do przygotowywania materiałów w sposób zwiększający ich dostępność, między innymi poprzez stosowanie czytelnych tabel i wykresów, odpowiednie opisy elementów graficznych i unikanie rozwiązań utrudniających odbiór treści.

14. Polityka równego traktowania

Czasopismo zapewnia równe traktowanie wszystkich uczestników procesu publikacyjnego.

Decyzje dotyczące publikacji podejmowane są wyłącznie na podstawie wartości naukowej pracy. Redakcja przeciwdziała wszelkim formom dyskryminacji ze względu na:

- płeć;
- wiek;
- narodowość;
- pochodzenie etniczne;
- religię;
- orientację seksualną;
- niepełnosprawność;
- status społeczny;
- poglądy polityczne;
- afiliację instytucjonalną.

15. Postępowanie w przypadku naruszenia zasad etyki publikacyjnej

W przypadku podejrzenia lub stwierdzenia naruszenia zasad etyki publikacyjnej redakcja postępuje zgodnie z rekomendacjami COPE.

Każda sprawa jest analizowana indywidualnie, z zachowaniem:

- poufności postępowania;
- prawa zainteresowanych stron do przedstawienia wyjaśnień;
- zasady obiektywnej oceny dostępnych informacji.

Procedura obejmuje:

1. analizę zgłoszenia lub dowodów wskazujących na możliwe naruszenie;
2. zebranie dodatkowych informacji oraz zwrócenie się do autorów, recenzentów lub innych osób zaangażowanych w proces publikacji o wyjaśnienia;

3. ocenę przedstawionych materiałów przez redakcję;
4. podjęcie odpowiednich działań naprawczych.

W zależności od charakteru naruszenia redakcja może:

- poprosić autora o wyjaśnienia lub korektę;
- wymagać uzupełnienia informacji;
- odrzucić manuskrypt;
- opublikować sprostowanie lub erratę;
- wycofać artykuł.

W przypadku poważnych naruszeń redakcja może poinformować właściwe instytucje, w szczególności jednostkę zatrudniającą autora lub odpowiednie organizacje naukowe.

16. Sankcje w przypadku naruszenia zasad etyki

W przypadku potwierdzenia naruszenia zasad etyki publikacyjnej możliwe jest zastosowanie następujących działań:

Wobec autorów:

- odrzucenie manuskryptu;
- wycofanie opublikowanego artykułu;
- ograniczenie możliwości publikowania w czasopiśmie;
- poinformowanie właściwych instytucji.

Wobec recenzentów:

- zakończenie współpracy;
- usunięcie z listy recenzentów;
- wykluczenie z udziału w przyszłych procesach recenzyjnych.

Wobec redaktorów:

- zastosowanie procedur wewnętrznych;
- odsunięcie od obowiązków;
- zmiany organizacyjne w zespole redakcyjnym.

17. Procedura odwołań od decyzji redakcyjnych

Autorzy mają możliwość złożenia odwołania od decyzji redakcyjnej dotyczącej manuskryptu, który został poddany pełnemu procesowi recenzji.

Odwołanie powinno:

- zostać przygotowane w formie pisemnej;
- zawierać szczegółowe uzasadnienie;
- odnosić się do uwag recenzentów i redakcji;
- przedstawiać argumenty naukowe uzasadniające ponowne rozpatrzenie decyzji.

Odwołania są rozpatrywane przez redaktora naczelnego lub wyznaczoną osobę. Decyzja podjęta po rozpatrzeniu odwołania jest ostateczna.

18. Oświadczenie wydawcy

Wydawca wspólnie z redakcją czasopisma „The Archives of Automotive Engineering – Archiwum Motoryzacji” zobowiązuje się do utrzymywania najwyższych standardów rzetelności naukowej i etyki publikacyjnej.

Wydawca zapewnia wsparcie w wyjaśnianiu przypadków podejrzenia lub potwierdzenia nierzetelności naukowej oraz podejmowaniu działań mających na celu ochronę integralności publikacji.

Wszelkie działania związane z korektą, sprostowaniem lub wycofaniem publikacji prowadzone są w sposób transparentny i zgodny z międzynarodowymi standardami etyki wydawniczej, w szczególności rekomendacjami Committee on Publication Ethics (COPE).

Celem wszystkich zasad i procedur stosowanych przez czasopismo jest zapewnienie wiarygodności publikowanych badań, ochrona autorów, recenzentów i czytelników oraz wspieranie rozwoju rzetelnej komunikacji naukowej.